

Asia: VN/31603/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025-2029

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntoutussäätiö kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025-2029.

Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten strategia on tärkeä ja ajankohtainen. Strategiassa on tunnistettu keskeiset kehittämistarpeet sekä yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten vielä monilta osin hyödyntämätön potentiaali. Strategialuonnoksen tavoitteet ovat kannatettavia ja tukevat yhteisötalouden tuottaman lisäarvon vahvistamista osana laajempaa ekosysteemiä.

5.1. Yhteisötalous ja yhteiskunnallisen yrittäjyys tunnetaan laajasti

Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, että yhteisötalous ja yhteiskunnalliset yritykset tunnistetaan strategian mukaisesti osaksi elinkeinoelämää, työmarkkinoita ja alueellista elinvoimaa. Kuntoutussäätiö kannattaa pysyvän, poikkihallinnollisen yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen perustamista. Osaamiskeskukselle tulee varata riittävät resurssit ja toiminnot mahdollistava pysyvä rahoitus.

5.2 Yhteiskunnalliset yritykset avoimilla markkinoilla

Strategiassa todetaan osuvasti, että yhteisötalouden laajuus vahvistaa yhteiskuntaa ja sen eheyttä. Kuntoutussäätiö haluaa erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että yhteisötalouden toimijat mukaan lukien yhteiskunnalliset yritykset, täydentävät monilta osin markkinoita ja toimivat erityisesti alueilla, joilla perinteistä yritystoimintaa on vähän (esimerkiksi heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisessä). Yhteisötalouden rooli mm. osallisuuden ja oikeudenmukaisuuden sekä sitä kautta myös kokonaisturvallisuuden vahvistamisessa on tärkeää huomioida strategian poikkihallinnollisessa tarkastelussa ja toimeenpanossa.

5.2.1. Yhteisötaloutta kehitetään toimialakohtaisin painotuksin

Strategialuonnoksessa tunnistetaan hyvin yhteisötalouden mahdollisuudet useilla toimialoilla ja korostetaan tarvetta syvemmälle toimialatuntemukselle. Sote-alalla on tärkeää huomioida paikallisten ja alueellisten palveluiden tarve, mutta myös järjestötaustaisten toimijoiden osin ainutlaatuinen osaaminen erityisryhmien arjesta. Tämä osaaminen ei tällä hetkellä integroidu riittävästi ekosysteemeihin. Sen tunnistamista ja hyödyntämistä tulisi tukea, jotta voidaan kehittää systeemisii ja kokonaisvaltaisia ratkaisuja palvelujärjestelmän tarpeisiin.

5.3. Yhteisötalous lisää työllisyyttä, osaamista ja uusia työpaikkoja

Heikommassa markkina-asemassa olevien työllisyyden edistämiseen tarvitaan uusia toimijoita ja uudenlaisia liiketoimintamalleja. Strategiassa on hyvin tunnistettu tärkeäksi tavoitteeksi työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten määrän kasvattaminen, toimintaympäristön kehittäminen sekä vaikuttavuusperusteisuuden vahvistaminen. Vaikuttavuuden osalta on tärkeää määritellä tarkoituksenmukaiset mittarit ja huomioida työllistymisen lisäksi myös muu hyvinvoinnin kasvu. Yhteiskunnallisten yritysten liiketoimintaosaamisen kasvattaminen on tunnistettu tärkeäksi tavoitteeksi. Samalla on kuitenkin huomioitava, että yhteiskunnalliset yritykset toimivat alueilla, joka vaatii liiketoimintaosaamisen lisäksi innovatiivisia liiketoimintamalleja. Näiden kehittämisessä olisi hyvä hyödyntää myös kansainvälisiä verkostoja ja vertaisoppimista.

5.4. Yhteiskunnalliset innovaatiot lisäävät tuottavuutta ja hyvinvointia

Kuntoutussäätiö kannattaa strategian tavoitteita yhteiskunnallisten innovaatioiden tunnistamiseksi ja huomioimiseksi laaja-alaisesti eri hallinnonaloilla. Yhteiskunnalliset innovaatiot ja niiden tuomat mahdollisuudet tulisi ottaa systemaattisesti huomioon niin innovaatiopolitiikassa kuin muissakin politiikkatoimissa. Yhteiskunnallisia innovaatioita tukeva ekosysteemi voi parhaimmillaan mahdollistaa koko yhteiskunnan toimivuutta ja hyvinvointia parantavia systeemisii muutoksia.

5.5.1. Yhteisötalouden toimijoiden rahoituksen saatavuus vahvistuu ja mahdollistaa kasvun

Strategiassa on hyvin tunnistettu ja nostettu esiin yhteisötalouden toimijoiden rahoitushaasteet. Yhteisötalouden toimijoiden liiketoiminnan kehittämiseen ja innovaatiotoimintaan soveltuvia rahoitusinstrumentteja on tällä hetkellä vain vähän. Samalla viheliäisten ongelmien ratkaiseminen edellyttää ekosysteemitointaa, jossa myös yhteiskunnallisen yrittäjyyden ja yhteiskunnallisten innovaatioiden lisäarvo tunnistetaan ja niiden rakentamiseen sekä kehittämiseen on saatavilla tarkoituksenmukaista rahoitusta.

5.5.2. Julkisiin hankintoihin osallistuminen mahdollistuu ja hankinnoilla työllistäminen yleistyy

Strategiassa esitetyt julkisia hankintoja koskevat tavoitteet ovat relevantteja ja kannatettavia.

5.6. Tilastointi, tutkimus ja vaikuttavuuden mittaaminen vakiintuvat

Yhteisötalouden tilastoinnin kehittäminen on tärkeää, minkä lisäksi yhteisötalouden tutkimusta tulisi vahvistaa. Näiden lisäksi Kuntoutussäätiö haluaa kiinnittää huomiota siihen, että osalla yhteisötalouden toimijoista on myös omaa käytäntölähtöistä tutkimustoimintaa, joka tukee ja täydentää korkeakoulujen tutkimusta.

Terminologiasta

Strategiaa olisi hyvä selkeyttää yhteiskunnalliset yritykset ja yhteisötalous termien käytön osalta. Strategialuonnoksen määritelmäosa selkeyttää hyvin yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten keskinäistä suhdetta. Strategiatekstissä ja otsikoissa termien käyttö ei kuitenkaan ole kaikilta osin johdonmukaista eikä aina ole selvää puhutaanko yhteisötaloudesta vai pelkästään yhteiskunnallisista yrityksistä. Terminologian yhdenmukaistaminen ja johdonmukainen käyttö parantaisi strategian luettavuutta sekä auttaisi strategian toimeenpanossa.

Patana Anne
Kuntoutussäätiö